

HØJESTERETS BESLUTNING

truffet tirsdag den 20. april 2021

Sag 95/2020

Autoriseret forsvarer, cand.jur. Thomas Wiemann kærer Grønlands Landsrets salærafgørelse i sagen:

Anklagemyndigheden

mod

A

(autoriseret forsvarer, cand.jur. Thomas Wiemann)

I tidligere instanser er truffet beslutning af Qaasuitsup Kredsret den 23. marts 2020 (QAA-ILU-KS-982-2019) og af Grønlands Landsret den 23. april 2020 (K 051/20).

I beslutningen har deltaget tre dommere: Henrik Waaben, Oliver Talevski og Jan Schans Christensen.

Påstande

Autoriseret forsvarer, cand.jur. Thomas Wiemann har nedlagt påstand om, at salæret i sagen forhøjes med 35.471 kr., subsidiært et mindre beløb.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Autoriseret forsvarer, cand.jur. Thomas Wiemann blev den 6. august 2019 beskikket som forsvarer for A, der var mistænkt for mulige seksuelle overgreb begået imod to børn på henholdsvis 3 år og 6 år, der begge var bosiddende i Upernavik.

Grønlands Politi arrangerede flybilletter og ophold for forsvareren fra Ilulissat og videoafhø-
ren fra Nuuk til Upernavik, hvor børnene skulle videoafhøres den 14.-15. august 2019.

Udrejsen foregik fra Ilulissat til Upernavik den 12. august 2019. Hjemrejsen foregik fra Uper-
navik til Ilulissat den 16. august 2019.

Thomas Wiemann havde under rejsen arbejde med fem forskellige sager.

I forlængelse af tjenesterejsen indstillede Thomas Wiemann et salær i sagen med A for
arbejdet med videoafhøringerne på i alt 4.688 kr. og 5.344 kr. for transporttiden. Forsvareren
havde derudover indstillet et salær for diverse korrespondance med politiet og lufthavnen med
henblik på at ændre sin rejse på i alt 987 kr. (45 minutter) samt supplerende rejsesalær på i alt
39.728 kr. for dagene den 13., 14., 15. og 16. august 2019.

Af Qaasuisup kredsrets retsbog af 23. marts 2020 fremgår det bl.a.:

”Andet

For den 11.08.19 var der opkrævet 329 kr. for e-mail til politi om kortere rejseperiode.
For den 13.08.19 var der opkrævet 329 kr. for forespørgsel til Upernavik Lufthavn for
tidligere hjemrejse.

For den 15.08.19 var der også opkrævet 329 kr. for fornyet forespørgsel til Upernavik
Lufthavn.

Alle krav *afvises*, da disse ikke fremgår af de vejledende salærtakster.

Supplerende rejsesalær

Der kræves 3 x 10.592 kr. for dagene 13.08.19, 14.08.19 og 15.08.19 samt 7.952 kr. for
den 16.08.19.

Det fremgår af de vejledende takster pr. 1. februar 2020, pkt. 12, 2. afsnit, at suppleren-
de rejsesalær er godtgørelse for mistet indtægt som følge af, at de planlagte retsdage ik-
ke har kunnet udnyttes fuldt ud til retsmøder. Salæret tilkendes udelukkende for hverda-
ge, hvor der er planlagt retsmøder, og salær, der er tilkendt for retsmøder fratrækkes i
det supplerende rejsesalær. Derfor

Beslattes

Forsvareren har fået tilkendt transporttid, salær til afhøringen, dagpenge samt betaling
af billetter og logi. Da det ikke fremgår af de vejledende takster, at supplerende rejsesa-
lær tilkendes for afhøringer hos politiet, afvises begge krav, idet der er tale om politief-

terforskning, som Politiet har arrangeret. Der er således ikke tale om planlagte retsmøder, hvorfor

Thi bestemmes

Krav om supplerende rejsesalær på 3 x 10.592 kr. for dagene 13.08.19, 14.08.19 og 15.08.19 samt 7.952 kr. for den 16.08.19 afvises.

Retten fastsatte salær på 4.658,00 kr. og 5.344,00 kr., i alt 10.002,00 kr. til den beskikkede forsvarer, Thomas Wiemann...”

Det fremgår ikke af sagen, hvad forsvareren er tilkendt i salær for sit arbejde i de fire øvrige sager.

Grønlands Landsret stadfæstede kredsrettens afgørelse den 23. april 2020 med følgende grundelse:

”Beslutning

Landsretten finder ligesom kredsretten, at der ikke er grundlag for at tilkende en forsvarer salær for tid, som står til forsvarerens egen disposition. Den begrænsning, der følger af, at forsvareren ikke rent fysisk kan opholde sig på sit kontor, giver ikke i sig selv grundlag for, at retten kan tilkende salær.

Det supplerende rejsesalær, som kredsretten kan tilkende under procedurerejser, der er tilrettelagt af kredsretten, er godtgørelse for mistet indtægt som følge af, at planlagte retsdage ikke har kunnet udnyttes fuldt ud til retsmøder. Salæret er blandt andet begrundet i, at forsvareren forventes at stå til kredsrettens disposition i de perioder, hvor salæret tilkendes. Disse perioder kan således blandt andet udnyttes, hvis det er nødvendigt at ændre de planlagte tidspunkter for retsmøder, der afholdes under tjenesterejsen.

Der kan således ikke tilkendes supplerende rejsesalær for perioder under procedurerejser, hvor forsvareren ikke står til rettens disposition. Tilsvarende kan der ikke tilkendes supplerende rejsesalær for tjenesterejser, der ikke gennemføres sammen med kredsretten. Endvidere tilkendes der ikke supplerende rejsesalær for ventetid, der skyldes mulighederne for offentlig transport.

Landsretten er herefter enig med kredsretten i, at der ikke kan tilkendes supplerende rejsesalær til autoriseret forsvarer, cand.jur. Thomas Wiemann i denne sag, hvor tjenesterejsen udelukkende er gennemført med henblik på videoafhøring af børn. Herefter, og da landsretten er enig i kredsrettens begrundelse og resultat i øvrigt, stadfæstes kredsrettens beslutning.

Thi bestemmes:

Kredsrettens beslutning stadfæstes.”

Landsdommeren i Grønland har i sit fremsendelsesbrev af 19. oktober 2020 til Højesteret henholdt sig til afgørelsen og anført bl.a.:

”Salæret bygger på en længerevarende grønlandsk praksis, og er begrundet i de særlige geografiske forhold i Grønland, som blandt andet indebærer, at det kan være nødvendigt for forsvarerne at være bortrejst i flere dage for at deltage i en procedurerejse.

Det supplerende rejsesalær har alene været tiltænkt retternes procedurerejser, og skal dække det tab, som forsvareren kan lide ved, at retterne i nogle situationer ikke kan beramme hele retsdage på tjenesterejsen.

At det ikke altid er muligt at udfylde alle retsdage med retssager kan skyldes flere forhold, herunder at der opstår ændringer under rejsen. Ændringerne kan for eksempel blive nødvendige, fordi vidner eller parter ikke kan komme frem til den by, hvor sagen behandles på grund af dårligt vejr eller lignende. Ændringer kan også ske som følge af parter, der udebliver fra et retsmøde, ankefrafald m.v.

På baggrund af behovet for tilpasninger under en procedurerejse, er det hensigtsmæssigt, at forsvareren står til rettens disposition under hele rejsen, således at retsmøder kan flyttes, hvis det er nødvendigt.

Det supplerende rejsesalær har ikke været tiltænkt ventetid, der skyldes transportmuligheder eller vejrforhold med videre. Taksten er fastsat på grundlag af tidligere praksis, og timetaksten overstiger den grundtakst, der er fastlagt af Justitsministeriet.

Det tidligere gældende rejsehonorar dækkede blandt andet i et vist omfang transporttid, da der dengang ikke blev tilkendt særskilt salær for transporttid. Derudover er det min opfattelse, at der ikke var en klar praksis for tilkendelse af det tidligere rejsehonorar i andre situationer end de situationer, hvor der nu tilkendes supplerende rejsesalær.”

Retsgrundlaget

Reglerne om salær til beskikkede forsvarere findes i retsplejeloven for Grønland (lovbekendtgørelse nr. 1581 af 13. december 2016). Lovens § 331 blev indført ved lov nr. 305 af 30. april 2008, der trådte i kraft den 1. januar 2010. Bestemmelsens stk. 1 er sålydende:

”§ 331. En beskikket forsvarer, en beskikket udenretlig rådgiver for forsvareren og en beskikket stedlig medhjælper for forsvareren har krav på et passende salær og godtgørelse for udlæg. Vederlaget fastsættes af retten ved sagens afslutning.”

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen bl.a. (Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 34, s. 1453-54):

”Til § 331

Bestemmelsen, som erstatter reglen i retsplejelovens kapitel 5, § 27, fastsætter reglerne for forsvarerens, herunder den udenretlige rådgivers og den stedlige medhjælper, ret til vederlag.

Af *stk. 1* fremgår det, at en beskikket forsvarer, en beskikket udenretlig rådgiver og en beskikket stedlig medhjælper har krav på at modtage et passende salær samt godtgørelse for udlæg. Vederlaget fastsættes af retten ved sagens afslutning.

For at opnå en retfærdig og ensartet ordning for honorering af forsvarere mfl. forudsættes det, at der som hidtil vil blive udarbejdet visse vejledende retningslinjer for vederlagsfastsættelsen. Vederlaget bør afspejle det tidsforbrug, som med rimelighed er medgået til sagen – herunder den forberedelsestid, som har været nødvendig.”

Af Grønlands Landsrets vejledende takster pr. 1. februar 2020 for salærer til autoriserede forsvarere, der beskikkes som forsvarere i kriminalsager, der behandles ved Grønlands domstole, fremgår bl.a.:

”12. Supplerende rejsesalær.

Ved en forsvarers rejse til anden by i Grønland, betales dagpenge samt rejse- og opholdsomkostninger efter statens regler. Endvidere tilkendes supplerende rejsesalær for hele hverdage med 10.700 kr. for autoriserede forsvarere, der er cand. jur. og 7.133 kr. for andre autoriserede forsvarere.

Supplerende rejsesalær er godtgørelse for mistet indtægt som følge af, at de planlagte retsdage ikke har kunnet udnyttes fuldt ud til retsmøder. Salæret tilkendes udelukkende for hverdage, hvor der er planlagt retsmøder, og salær, der er tilkendt for retsmøder fratækkes i det supplerende rejsesalær.

Supplerende rejsesalær tilkendes fra det tidspunkt, hvor forsvareren er ankommet til tjenesterejsens bestemmelsessted, og indtil afrejsetidspunktet. Hvis ankomsttidspunktet ligger efter klokken 9.00 eller afrejsetidspunktet før klokken 16.00, reduceres det supplerende rejsesalær med 764 kr. pr. halve time for autoriserede forsvarere, der er cand. jur. og 510 kr. pr. halve time for andre autoriserede forsvarere. Der tilkendes ikke supplerende rejsesalær i weekender, på helligdage eller på hverdage, der udelukkende er afsat til transport.

Der tilkendes ikke supplerende rejsesalær, hvis forsvarerbeskikkelsen er betinget af, at forsvareren frafalder krav mod statskassen for godtgørelse af rejseudgifter”

Anbringender

Autoriseret forsvarer, cand.jur. Thomas Wiemann har anført navnlig, at den påkærede afgørelse er udtryk for en uvarslet praksisændring, idet der indtil Grønlands Landsrets ændring af de vejledende takster i 2019 blev tilkendt rejsetidshonorar for alle dage i forbindelse med en tjenesterejse, herunder under efterforskningen. Derudover synes der at være en forskelligartet praksis ved Grønlands retskredse om supplerende rejsesalær, hvor der ved nogle retskredse tilkendes supplerende rejsesalær for lignende tjenesterejser under efterforskningen. Der bør efter lighedsprincippet tilkendes supplerende rejsesalær i denne sag.

Efter retsplejelovens § 331 skal en forsvarer tilkendes et passende salær for arbejdet med sagerne, hvilket foruden arbejdet med retsmøder tillige bør dække det økonomiske tab, som forsvareren har haft på grund af mistet indtægt i forbindelse med tjenesterejsen.

Derudover bør der ikke gøres forskel mellem retternes procedurerejser og en tjenesterejse under efterforskningen, da han bl.a. har stået til rådighed for politiet og retten under hele rejsen. Følger man den praksis, som er udtrykt i den påkærede afgørelse, vil dette endvidere krænke princippet om "equality of arms", idet politiets personale må antages at modtage fuld løn under tjenesterejsen.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at autoriseret forsvarer, cand.jur. Thomas Wiemann har fået tilkendt et passende salær for arbejdet med sagen, og at der ikke er grundlag for at antage, at Grønlands Landsret har fraveget sædvanlige principper for salærfastsættelsen. Det fremgår af de vejledende takster og af Landsdommeren i Grønlands udtalelse i sagen, at det supplerende rejsesalær alene er tænkt anvendt på forsvarerens deltagelse i planlagte retsmøder, hvilket ikke kan udstrækkes til at omfatte forsvarerens deltagelse ved videoafhøringer af børn.

Såfremt det supplerende rejsesalær kan udstrækkes til at finde anvendelse på forsvarerens deltagelse under efterforskningen i videoafhøringen af et barn, vil der ikke være grundlag for at forhøje autoriseret forsvarer, cand.jur. Thomas Wiemanns salær.

Det fremgår af de vejledende takster, at salæret alene tilkendes som godtgørelse for mistet indtægt som følge af, at de planlagte retsdage ikke har kunnet udnyttes fuldt ud, hvilket indebærer en forudsætning om, at den i forvejen afsatte tid ikke er blevet anvendt i det planlagte

omfang. Dette har kun i meget begrænset omfang været tilfældet, da en videoafhøring blev aflyst og søgt gennemført dagen efter, den 15. august 2019. Derudover vil der for dagene den 12. og 16. august 2019 ikke være grundlag for at tilkende supplerende rejsesalær, idet der var tale om hverdage, der udelukkende var afsat til transport.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår navnlig, om en forsvarer efter de grønlandske regler er berettiget til supplerende rejsesalær i forbindelse med en tjenesterejse, når rejsen planlægges af politiet med henblik på efterforskningskridt.

Salær til en beskikket forsvarer i en kriminalsag fastsættes med hjemmel i den grønlandske retsplejelovs § 331. Det er i forarbejderne til bestemmelsen forudsat, at salærfastsættelsen som udgangspunkt følger visse vejledende retningslinjer for at opnå en retfærdig og ensartet ordning for honorering af forsvarere.

Det fremgår af de vejledende takster fastsat af Landsdommeren i Grønland, at det supplerende rejsesalær ved en advokats rejse til en anden by i Grønland er en godtgørelse for mistet indtægt som følge af, at de planlagte retsdage ikke har kunnet udnyttes fuldt ud til retsmøder, og at salæret udelukkende tilkendes for hverdage, hvor der er planlagt retsmøder. Derudover fremgår det af landsdommerens fremsendelsesbrev til Højesteret bl.a., at det supplerende rejsesalær alene er tiltænkt retternes procedurerejser.

Det må efter sagens oplysninger lægges til grund, at det tilkendte salær er fastsat i overensstemmelse med de dagældende vejledende takster for Grønlands domstole.

Højesteret tiltræder, at det supplerende rejsesalær efter de vejledende takster ikke kan udstrækkes til tilfælde som det foreliggende, og finder i øvrigt ikke grundlag for at tilsidesætte det udøvede skøn og forhøje det tilkendte salær.

Thi bestemmes:

Grønlands Landsrets beslutning stadfæstes.